

VERPAKKINGEN IN DE CIRCULAIRE ECONOMIE

Recycling verpakkingen Nederland 2017

Afvalfonds | Verpakkingen

VERPAKKINGEN IN DE CIRCULAIRE ECONOMIE

Recycling verpakkingen Nederland 2017

INHOUD

Recycling van verpakkingsafval blijft groeien	6
Recycling van verpakkingen succesvol	9
Recycling en verduurzaming verpakkingen	13
Producentenverantwoordelijkheid voor recycling verpakkingen	21

RECYCLING VAN VERPAKKINGSAFVAL BLIJFT GROEIEN

Het recyclepercentage van verpakkingsafval blijft maar stijgen. In 2017 werd 78% van alle op de markt gebrachte verpakkingen gerecycled versus 75% in 2016. Dat is te danken aan het positieve inzamelgedrag van de burger en de verschillende partners in de keten: van gemeenten tot aan afvalbedrijven. Met dit resultaat laten we de EU-doelstelling van 55% ver achter ons.

We zien nog steeds mogelijkheden dit percentage verder te laten stijgen, maar ook wij zullen tegen de grenzen van deze groei aanlopen. Met de in 2017 gerealiseerde recyclepercentages tussen de 86% en 95% voor glas, papier/karton en metaal zijn deze grenzen voor die materialen wel zo'n beetje bereikt. En ook voor hout (71%) is niet heel veel groei meer te verwachten. De kansen voor verdere groei liggen met name bij kunststof verpakkingsafval.

Kunststof kan nog beter

Met de inzameling en recycling van verpakkingen (voor zover niet gemaakt van kunststof) hebben wij reeds vele decennia ervaring. De glasbak bestaat al 40 jaar! Met het inzamelen van kunststof verpakkingen bij huishoudens is de ervaring nog beperkt. Sinds 2009 gebeurt dat op een landelijke schaal. We zitten daarmee dus nog in een leerproces.

Een paar van de leerpunten:

- De samenwerking, afstemming en communicatie tussen partijen in de kunststofketen kan en moet beter. Bijvoorbeeld: Veel gemeenten hebben te veel verschillende inzamelsystemen: diftar, omgekeerd inzamelen, ondergrondse én bovengrondse bakken, haalen brengsystemen en bijvoorbeeld ook bron én nascheiding naast elkaar in één gemeente. De inrichting van het inzamelstelsel is de primaire verantwoordelijkheid van de gemeente, maar er liggen nog kansen voor optimalisatie bij betere afstemming onderling en het delen van lessen tussen gemeenten.
- De gehele keten moet zich richten op de kwaliteit van de inzameling en recycling van kunststof verpakkingen. Daar moet het verpakkende bedrijfsleven ook zijn bijdrage aan leveren door goed recyclebare verpakkingen op de markt te brengen. Daar liggen zeker nog kansen voor verbetering.
- Innovaties zijn noodzakelijk om de keten beter te laten werken. Daar moeten de betrokken partijen als sorteersers en recyclers ook de kans voor krijgen. Daarom wil het Afvalfonds Verpakkingen ook lange termijn afspraken met hen maken.

Onze ambities

Onze ambities zijn duidelijk: alle circulaire verpakkingsketens moeten gesloten worden. Dat is overigens al het geval met metalen, papier/karton en hout. Voor glas is dat praktisch het geval, maar met kunststof moeten we nog stappen zetten. Meer focus op kwaliteit en innovatie en daarvoor ook willen investeren, en het creëren van een grote afzetmarkt voor gerecycled kunststof. Dat kunnen we niet alleen. Alle partijen in de kunststofketen moeten daarbij zelf hun verantwoordelijkheid nemen en niet wijzen naar de andere ketenpartijen.

De evaluatie van de Raamovereenkomst Verpakkingen (overleg tussen het ministerie van I&W, de VNG en het Afvalfonds) geeft ons kansen over deze leerpunten afspraken te maken. Dat zullen we zeker doen, zodat we vanaf 2018 de materiaalketen en de kunststofketen in het bijzonder, nog beter kunnen laten functioneren.

Bert Roetert
Voorzitter

Cees de Mol van Otterloo
Directeur

RECYCLING VAN VERPAKKINGEN SUCCESVOL

De inzameling en recycling van verpakkingen wordt gefinancierd door de bedrijven die de verpakte producten in Nederland op de markt brengen. Zij betalen hiervoor een bijdrage per kilo verpakkingen aan het Afvalfonds Verpakkingen, die daarmee de gemaakte kosten voor inzameling, verwerking en recycling vergoedt. Het verpakkende bedrijfsleven neemt hiermee duidelijk zijn verantwoordelijkheid.

De totale recycling, dus van alle verpakkingen gezamenlijk, is in 2017 opnieuw gestegen. Met een percentage van 78% voldoet het verpakkend bedrijfsleven aan zowel de Nederlandse wettelijke doelstelling als de Europese doelstelling.

De recyclingresultaten van verpakkingen van papier en karton, hout en metaal liggen ruim boven de Europese en Nederlandse doelstelling en ook boven de afgesproken (streef)doelen van de Raamovereenkomst Verpakkingen. Het recyclingresultaat van kunststof verpakkingen ligt boven de Europese en Nederlandse doelstelling, maar onder het afgesproken (streef)doel van de Raamovereenkomst (52%). De importban vanuit China speelt hierbij een rol. Het recyclingresultaat van glasverpakkingen is verder gestegen en ligt ruim boven de Europese doelstelling, maar nog onder de Nederlandse wettelijke doelstelling.

Recycling resultaten 2017

Materiaal	Resultaat 2016	Resultaat 2017	Doelstelling EU 2017	Doelstelling NL 2017
Glas	84%	86%	60%	90%
Papier en karton	87%	87%	60%	75%
Kunststof	52%	50%	22,5%	47%
Metaal	95%	95%	50%	85%
Hout	57%	73%	15%	35%
Totaal recycling	75%	78%	55%	70%

Energieterugwinning en nascheiding

Verpakkingen die niet gerecycled worden, bijvoorbeeld verpakkingen die de consument weggooit in plaats van te scheiden, worden verbrand in ovens die energie terugleveren. In Nederland is het verboden om afval te storten. Op deze manier wordt het huishoudelijk restafval ingezet voor energierugwinning. Het verdient uiteraard de voorkeur dat zoveel mogelijk verpakkingen goed recyclebaar zijn. Het verpakkend bedrijfsleven werkt er hard aan om dit jaarlijks nog verder te verbeteren. Daarnaast vindt op steeds meer plaatsen nascheiding plaats: materialen zoals kunststof verpakkingen worden uit het restafval gescheiden en alsnog gerecycled.

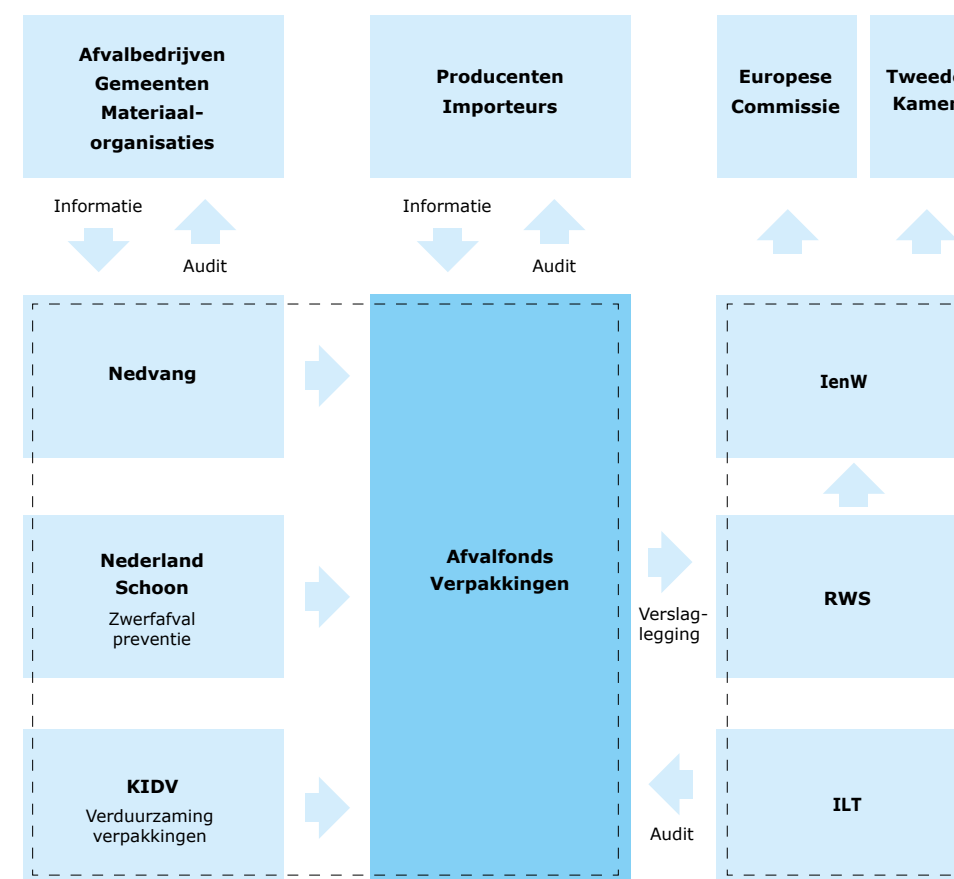
Monitoring Verpakkingen

Het Afvalfonds Verpakkingen heeft namens de bedrijven die verpakte producten op de markt brengen de taak om jaarlijks te rapporteren aan de overheid over de behaalde recyclingresultaten. Het Afvalfonds doet dit over al het in Nederland op de markt gebrachte en gerecyclede verpakkingsmaterialen in het uitgebreide technische rapport 'Monitoring Verpakkingen, resultaten inzameling en recycling'.

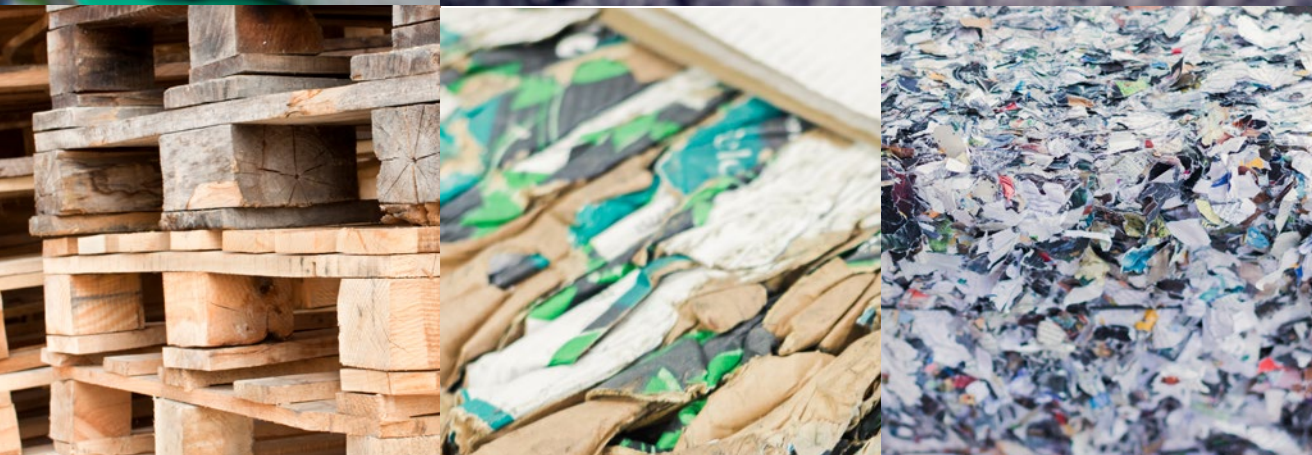
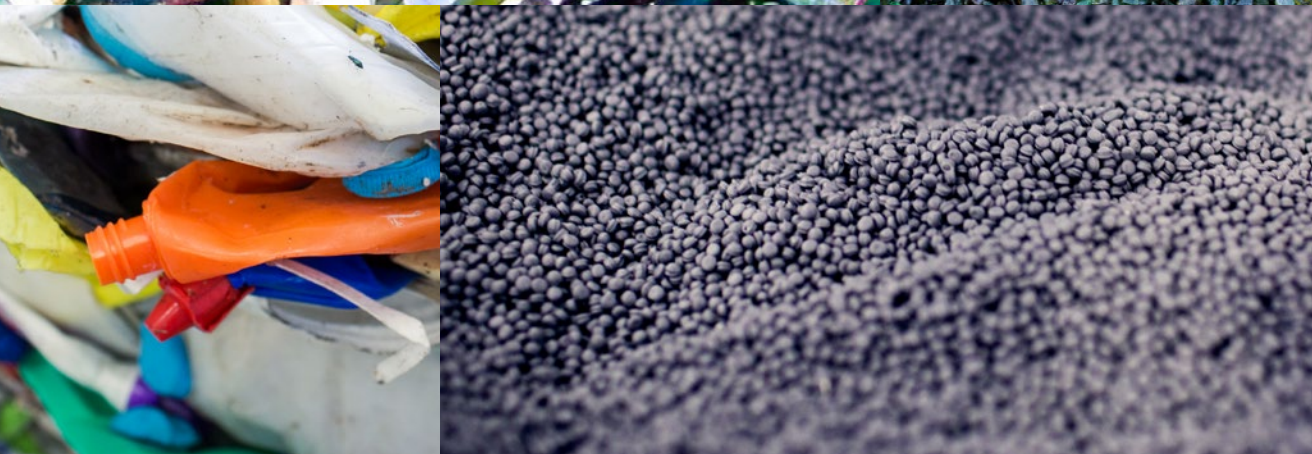
Hoe wordt de recycling berekend?

Producenten en importeurs van verpakte producten die individueel meer dan 50.000 kilo verpakkingen op de Nederlandse markt brengen (bovendrempelige bedrijven¹) doen jaarlijks aangifte bij het Afvalfonds. Om het gewicht in kaart te brengen van de verpakkingen van bedrijven met minder dan 50.000 kilo (onderdrempelige bedrijven), laat het Afvalfonds jaarlijks door een onafhankelijk onderzoeksbureau statistisch representatief onderzoek uitvoeren. Tenslotte worden gewichten van nieuw op de markt gebrachte logistieke hulpmiddelen uitgevraagd bij verschillende bronnen.

Nedvang verzamelt in opdracht van het Afvalfonds de gegevens over de gewichten aan ingezameld en gerecycled verpakkingsafval. Gemeenten en afvalbedrijven doen hiertoe per materiaalsoort bij Nedvang opgave van het gewicht van ingezameld en verwerkt verpakkingsafval dat afkomstig is van Nederlandse huishoudens en bedrijven. Het Afvalfonds Verpakkingen, Nedvang en externe accountants beoordelen de gegevens en voeren dataverificaties, controles en verschillenanalyses uit.

¹ Om de administratieve lasten te beperken voor bedrijven die weinig verpakte producten op de markt brengen, zijn producenten en importeurs die 50.000 kg. verpakkingen of minder in één jaar op de markt brengen (onderdrempelige bedrijven), vrijgesteld van de verslagleggingsverplichting uit het Besluit. Vanuit de afvalbeheersbijdragen van alle bovendrempelige bedrijven wordt de inzameling en recycling voor alle op de markt gebrachte verpakkingen gefinancierd.

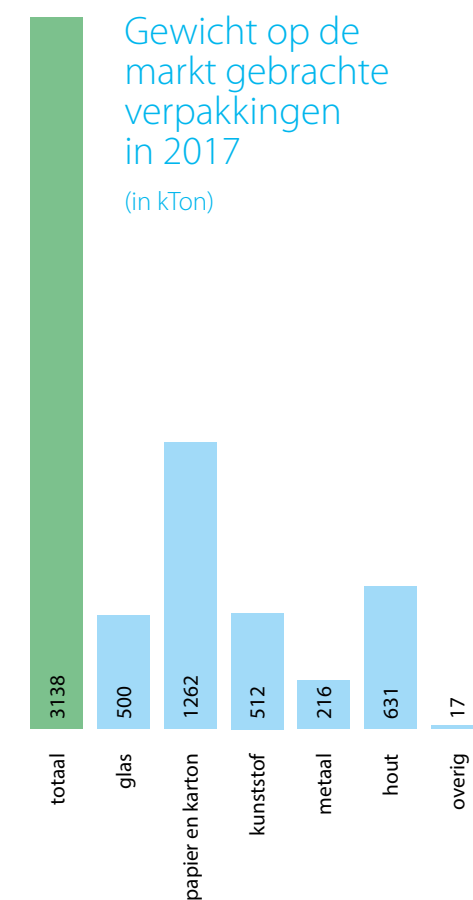
RECYCLING EN VERDUURZAMING VERPAKKINGEN

Verpakkingen zijn nuttig en vaak onmisbaar: ze verbeteren de houdbaarheid van voedingsmiddelen, bieden producten bescherming tegen beschadiging tijdens transport en opslag en vermelden informatie over het verpakte product. Met de recycling van verpakkingen levert het verpakkend bedrijfsleven een belangrijke bijdrage aan de circulaire economie.

Het verdient uiteraard de voorkeur dat verpakkingen zo veel mogelijk recyclebaar zijn. Bijvoorbeeld door te kiezen voor een verpakking die gemaakt is uit één materiaalsoort. Niet alleen recycling is van belang, ook preventie en verduurzaming van verpakkingen. Producenten en importeurs zijn hiervoor zelf verantwoordelijk en moeten voldoen aan de essentiële eisen. In deze wettelijke eisen staat hoe producenten al in de ontwerpfase hun verpakkingen kunnen verduurzamen. Bijvoorbeeld door het gewicht en/of volume te beperken en duurzame materialen te gebruiken. Het verpakkend bedrijfsleven werkt hier hard aan.

Daarnaast is in de Raamovereenkomst afgesproken dat brancheorganisaties verduurzamingsplannen opstellen, met hoogst haalbare doelen voor verpakken. Met deze verduurzamingsplannen worden er voor het eerst in Europa stelselmatig en branchebreed afspraken gemaakt over het verduurzamen van de productverpakkingsketen. Dit geeft een impuls aan de ontwikkeling naar een circulaire economie. Het KIDV is aangewezen als de partij die de verduurzamingsplannen toetst.

De verpakkingsketens leveren hiermee een grote en actieve bijdrage aan het circulair maken van de Nederlandse economie, die daarbij tot de Europese koplopers behoort.

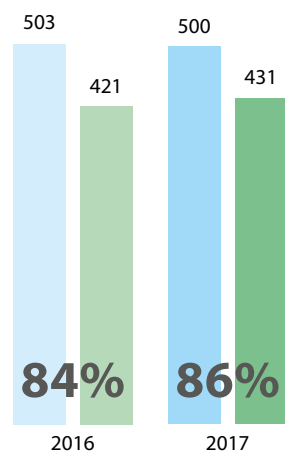

HEEL NEDERLAND GLASBAKT

Glas is een unieke materiaalsoort: glas dat van scherven is gemaakt, heeft net zo'n hoge kwaliteit als glas dat van natuurlijke grondstoffen is gemaakt. Met de hoge recycling van glasbakglas wordt dus flink bespaard op kalk, zand en soda. En glas kun je oneindig recycleren.

Ondanks het feit dat de burger in Nederland de glasbak van oudsher goed weet te vinden, zamelen we in Nederland met 86% in 2017 nog niet de wettelijke 90% in. Daarom heeft het Afvalfonds Verpakkingen in 2016 het actieplan Glas opgesteld om in 2018 de doelstelling van 90% glasrecycling te behalen. Met tussentijdse rapportages laat het Afvalfonds de overheid weten dat de uitvoering van het actieplan op koers ligt.

Om de glaszameling een extra impuls te geven wordt in 2018 het 40-jarig jubileum van de glasbak groots gevierd. Met een landelijke campagne werd de glasbak en het belang van glaszameling in het zonnetje gezet. Lokaal haakten gemeenten aan met de campagne toolkit die ter beschikking is gesteld.

Recycling resultaten verpakkingen
Glas (in Kton)

Op de marktgebracht
Gerecycled

OUDPAPIER WAARDEVOLLE GRONDSTOF

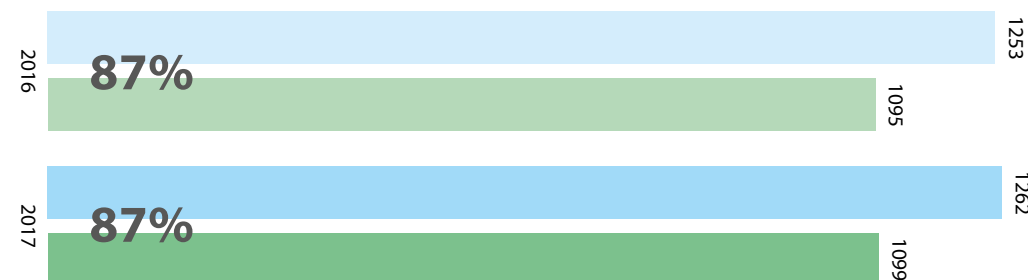
De inzameling van papier en karton is net als die van glazen verpakkingen van oudsher verankerd in de maatschappij. Dat zien we dan ook terug in een hoog recyclingpercentage van 87%. Hiermee wordt ruimschoots aan de Nederlandse doelstelling van 75% en de Europese van 60% voldaan.

In Nederland gemaakt nieuw papier en karton bestaat voor 82% uit gerecycled oudpapier en -karton². Oudpapier is dus een waardevolle grondstof. Dit zorgt er voor dat de kringloop voor papier en karton zowel qua milieuvoordeel als qua kosten circulair is. De opbrengst van papier en karton is (ruim) voldoende om de kosten voor inzameling en recycling te kunnen dekken.

Verpakkingen van papier en karton en grafisch papier worden in Nederland doorgaans in één stroom ingezameld, dus samen met niet-verpakkingen. Om te weten

hoeveel verpakkingen worden ingezameld (en gerecycled), wordt jaarlijks onderzoek uitgevoerd naar de samenstelling van het ingezamelde papier en karton. Het aandeel verpakkingen neemt jaarlijks toe, mede door meer internetaankopen, maar ook door minder gebruik van grafisch papier. In 2017 bestond 51,6% van het oudpapier en karton uit verpakkingen.

Ook worden steeds meer drankenkartons gescheiden ingezameld, vooral via PMD-inzameling. Gemeenten hebben in 2017 ruim 31 kton drankenkartons ingezameld. Dit gewicht is zowel afkomstig van bron-gescheiden inzameling (door de consument gescheiden) als van nascheiding (door machines uit het restafval gescheiden). Aangenomen wordt dat 75% van de drankenkartons uit papier en karton bestond (bron: HEDRA).

Recycling resultaten verpakkingen
Papier en karton (in Kton)

Op de marktgebracht
Gerecycled

RECYCLING

KUNSTSTOF VERPAKKINGEN

Het recyclingpercentage van kunststof verpakingsafval ligt met 50% in 2017 boven de Europese en Nederlandse doelstelling. De kosten hiervan zijn echter veel hoger dan de opbrengst van het gerecyclede materiaal. Het jaarlijks tekort dat via het Afvalfonds door het verpakkend bedrijfsleven wordt vergoed bedraagt zo'n € 120 miljoen.

Omdat *bedrijfsmatig* kunststof verpakingsafval niet meer in China gerecycled kan worden vanwege de importban vanuit China, is het recyclingpercentage voor kunststof verpakingsafval in 2017 licht gedaald. Het *huishoudelijke* kunststof verpakingsafval dat gescheiden wordt ingezameld via Plastic Heroes, werd altijd al in Europa gerecycled.

Kunststof is een andere materiaalsoort dan bijvoorbeeld glas of papier. In feite is de term kunststof een verzamelnaam voor verschillende materiaalsoorten als polypropyleen, polyethyleen en PET, die ieder een eigen manier van recyclen en opbrengst kennen. Dat maakt de recycling van kunststof complex. Bovendien is de recycling van kunststof een relatief nieuw proces. De kunststofketen maakt een enorme ontwikkeling door en inmiddels wordt gerecycled kunststof (recyclaat) in tal van producten gebruikt. Van plantenspotten en flessen voor reinigingsmiddelen tot speelgoed, pennen en aanrechtbladen. Steeds vaker wordt recyclaat in plaats van virgin (nieuwe) grondstof gebruikt.

Voor een steeds hoogwaardigere toepassing van gerecycled kunststof is een verdere kwaliteitsslag noodzakelijk zodat het aanbod aansluit op de gevraagde kwaliteit grondstof. Hiermee zal ook de opbrengst stijgen zodat op termijn de kosten van de kunststofketen kunnen worden gedekt. Dit kan alleen door te investeren in innovatie en kwaliteit, zodat een recyclaat kan worden aangeboden dat door producenten en importeurs kan worden gebruikt als materiaal voor producten en verpakkingen van producten. In alle stappen in de keten zijn verbeteringen mogelijk om de uiteindelijke kwaliteit van hoogwaardig gerecycled plastic te verhogen tegen lagere algehele kosten.

Nascheiding kunststof verpakkingen uit restafval

Inmiddels maakt de techniek het mogelijk om in nascheidingsinstallaties uit restafval bijvoorbeeld kunststof verpakkingen te scheiden. Het Afvalfond Verpakkingen ziet nascheiding net als bronscheiding (de consument scheidt zijn verpakingsafval) als een volwaardig inzamelsysteem voor kunststof verpakingsafval. Door met nascheiding kunststof verpakkingen uit het restafval te scheiden, kan de hoeveelheid ingezameld en gerecycled kunststof bijvoorbeeld in een grote stad oplopen van 2 kilo per inwoner per jaar nu, naar 10 tot 12 kilo.

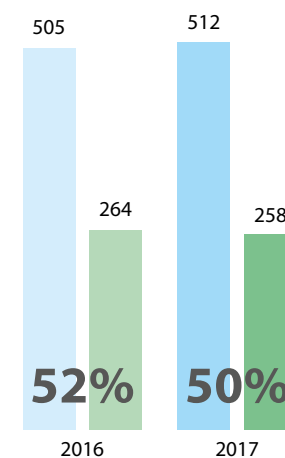
Nieuwe techniek maakt recycling PET-trays mogelijk

In Nederland worden PET-trays samen met het huishoudelijk kunststof verpakingsafval ingezameld. Vanaf voorjaar 2018 zullen verschillende sorteerdere in Nederland de PET-trays uit het kunststof verpakingsafval sorteren en aanbieden voor recycling. Het Afvalfonds Verpakkingen heeft hiertoe een overeenkomst gesloten om vanaf 2018 op grote schaal PET-trays te recyclen. Hiermee komt er een grootschalige oplossing voor de recycling van deze schaaltes en bakjes voor bijvoorbeeld vlees, groenten en fruit. De gerecyclede PET-trays zullen worden gebruikt voor de productie van nieuwe schaaltes en bakjes voor vlees, groenten en fruit, bloemen en planten, en ook voor omsnoeringsbanden. Ongeveer 10% van het huishoudelijk kunststof verpakingsafval bestaat uit PET-trays.

Recycling resultaten verpakkingen Kunststof (in Kton)

Op de marktgebracht
Gerecycled

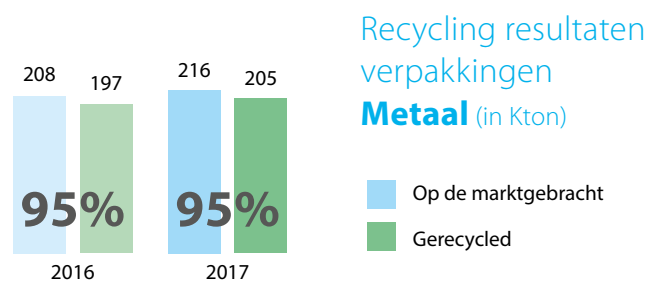

METAAL

Nadat restafval in afvalverwerkingsinstallaties is verbrand, blijven metalen achter. Met magneten kunnen metalen uit de asresten gehaald worden en weer ingezet als grondstof voor nieuwe verpakkingen en andere producten. Dat maakt de recycling voor de consument heel makkelijk.

Net als papier en karton kent ook metaal een hoge opbrengst en worden hiermee de kosten van inzameling en recycling ruimschoots vergoed. Ook qua milieu is de metaalketen circulair: omdat metaal uit de bodemassen van de verbrandingsoven wordt teruggevoerd, verlaat weinig metaal de kringloop. Het recyclingpercentage van metaal ligt daarom ruim boven de Europese en Nederlandse doelstelling. Het resultaat is vooral

het gevolg van technische ontwikkelingen waarmee (opnieuw) hogere terugwinrendementen van metalen uit de bodemassen van afvalenergiecentrales zijn gerealiseerd. Het gescheiden verzamelen van metalen is daarom niet alleen onnodig maar ook inefficiënt en kostbaar, zonder dat met de aparte inzameling het milieurendement toeneemt. Metalen verpakkingen verzamelen samen met restafval is daarom veel verstandiger en ook gemakkelijker voor de consument.

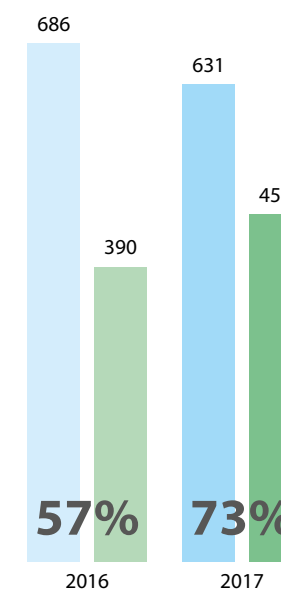
HOUT

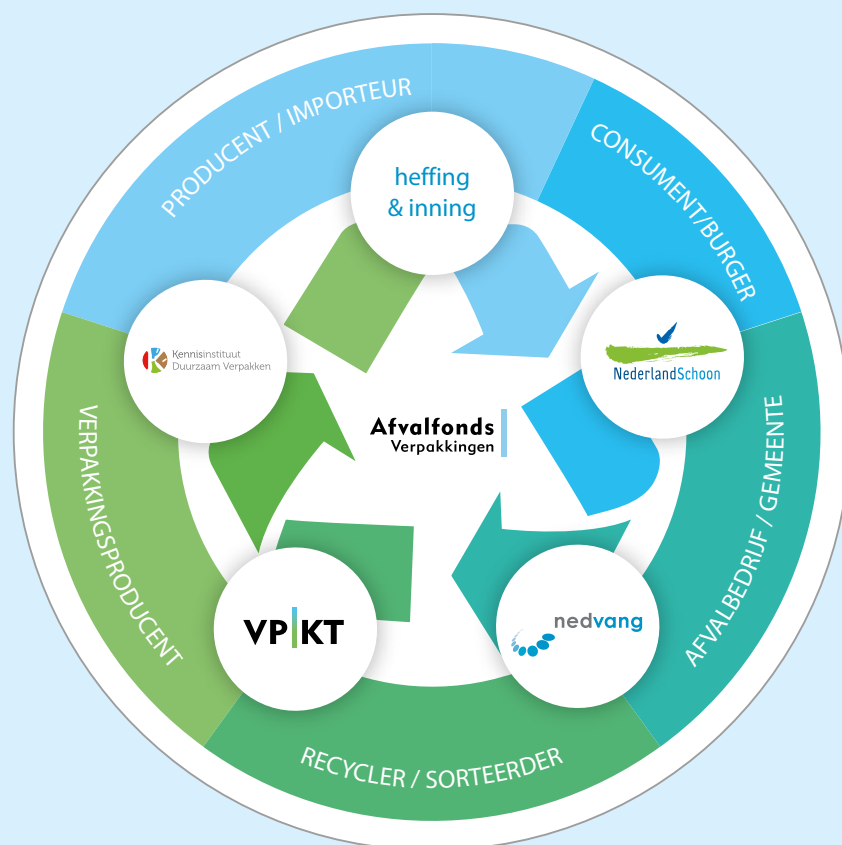
Het recyclingpercentage voor hout ligt boven de Europese en Nederlandse doelstelling en ook boven de afgesproken (streef)doelen van de Raamovereenkomst. Het repareren, verzamelen en opnieuw inzetten van houten logistieke hulpmiddelen telt mee in het recyclingpercentage. Er worden in Nederland veel logistieke hulpmiddelen (vooral pallets) gerepareerd en hiervan heeft het Afvalfonds Verpakkingen met extra onderzoek een nog betrouwbaarder beeld gekregen. Gerepareerde houten verpakkingen worden zowel meegeteld bij de 'op de markt' cijfers voor hout als bij de 'recycling' van hout (conform de motie Çegerek en Dijkstra van 2015).

Hout kan in vele vormen worden gerecycled. Aan het eind van de levenscyclus worden houten verpakkingen geshredderd en bijvoorbeeld verwerkt door de spaanplaatindustrie, of als strooisel voor de agrarische sector of houtsnippers in de tuin. Ook worden er geperste klossen van gemaakt voor de palletindustrie en zelfs pershouten pallets. Hout is bovendien de grootste leverancier van biomassa.

Recycling resultaten verpakkingen **Hout** (in Kton)

Op de marktgebracht
Gerecycled

PRODUCENTEN- VERANTWOORDELIJKHEID VOOR RECYCLING VERPAKKINGEN

In Nederland zijn bedrijven die verpakte producten op de markt brengen wettelijk verplicht te zorgen voor het inzamelen en recyclen van de verpakkingen: de producentenverantwoordelijkheid. De Stichting Afvalfonds Verpakkingen heeft deze verantwoordelijkheid van deze bedrijven op zich genomen. Het verpakkend bedrijfsleven betaalt hiervoor een bijdrage per kilo verpakkingen aan het Afvalfonds Verpakkingen: de afvalbeheersbijdrage. Hiermee worden de kosten voor de inzameling en recycling van verpakkingen vergoed aan de gemeenten. Dit betekent voor het bedrijfsleven een investering van zo'n € 200 miljoen euro per jaar in de recycling van verpakkingen.

Niet alle taken en doelen worden door het Afvalfonds Verpakkingen zelf uitgevoerd. Diverse activiteiten zijn belegd bij verschillende organisaties zoals Nedvang en Nederland Schoon. En bij het verduurzamen van verpakkingen helpt het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV) bedrijven met concrete kennis en adviezen. Verpakkingsketen BV (VPKT) zorgt voor de sortering en recycling van (kunststof)

verpakkingen door contracten aan te gaan met nascheiders, sorteerdere, recyclers, transporteurs en op- en overslagstations. De activiteiten van deze organisaties worden ook gefinancierd uit de afvalbeheersbijdrage.

Wat precies de verplichtingen van het verpakkende bedrijfsleven zijn, staat in het Besluit beheer verpakkingen 2014. De afspraken van bedrijfsleven, gemeenten en rijksoverheid, en de doelen die daaruit voortkomen, liggen vast in de Raamovereenkomst.

**Dit publieksrapport is een uitgave
van het Afvalfonds Verpakkingen**

Meer informatie over de monitoring
werkzaamheden van het Afvalfonds
Verpakkingen kunt u vinden op de website:
www.afvalfondsverpakkingen.nl

Op deze website vindt u ook de
onderliggende technische monitoring
rapportage van het Afvalfonds Verpakkingen
(Monitoring Verpakkingen, Resultaten
inzameling en recycling 2016) en het verslag
van de Commissie Toezicht Monitoring
Verpakkingen (CTMV).

Afvalfonds Verpakkingen

Overgoo 13
2266 JZ Leidschendam
Postbus 1266
2260 BG Leidschendam
Telefoon: +31 (0)85 401 26 60
E-mail: info@afvalfondsverpakkingen.nl

Oktober 2018

